Nr. 79 **Koźmin, środa dnia 3 października 1923 r.** **Rok 36**

ORĘDOWNIK URZĘDOWY
POWIATU KOŹMIŃSKIEGO

Przedpłata: miesięcznie **7000** mkp. | Wychodzi w środy i soboty | Ogłoszenia: mm 1-łam. 1000 mkp.

Wzazie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków lub tym podobnych nieprzewidzianych okoliczności wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub doodszkodowania.

Dział urzędowy

Nr. 355. Sejm stwierdza, że Marszałek Józef Piłsudzki jako naczelnik Państwa i naczelny Wódz zasłużył się Narodowi.

Powyższe podaję do publicznej wiadomości oraz wzywam przełożonych gmin i dworów do opublikowania tegoż zwykły sposób.

— Nr. dz. 1497/23. W. P. I. —

Koźmin, 26 września 1923 r.

Kierownik Starostwa
Niemojowski.

Nr. 356. **Podwyższenie wysokości kar pieniężnych sądowych i administracyjnych.**

Z dniem 6 października 1923 r. wchodzi w życie ogłoszona w Dz. U. Nr. 92 z roku 1923 poz. 721 Ustawa z dnia 11 sierpnia 1923 r. zmieniająca niektóre przepisy karne, obowiązujące w województwach Poznańskiem i Pomorskiem oraz górnośląskiej części województwa śląskiego.

Główne artykuły tej ustawy dotyczące kar administracyjnych brzmią następująco:

Art. 1. Grzywny (jako środki karne, dyscyplinarne, porządkowe, sądowo- i administracyjno-egzekucyjne), nawiązki i wynagrydne, granica opoważnień organów władz administracyjnych do zagrażania grzywnami lub nakładanie grzywień w drodze administracyjnej, tudzież granice upoważnień organów władzy dyscyplinarnej do nakładanie grzywień w drodze dyscyplinarnej (porządkowej) zawarte w ustawach i rozporządzeniach **wydanych przed dniem 8 stycznia 1919 podwyższa się dziesięć tysięcy razy w stosunku do kwoty pierwotnej.**

Art. 3. Ustęp 2 § 13 pruskiej ustawy o kradzieżach leśnych z dnia 15 kwietnia 1878 r. (Zb. Ust. str. 222) otrzymuje brzmienie następujące:

„Kwotę od dziesięciu tysięcy do pięćdziesięciutysięcy marek polskich należy uważać za równą jednodniowej karze więzienia,"

Art. 4. W § 6 pruskiej ustawy o policji polnej i leśnej z dnia 1 kwietnia 1880 r. (Zb. Ust. str. 230) wstępuje w miejsce kwoty dotychczasowej — kwota stu tysięcy marek polskich.

Art. 7. W zdaniu 1 ustupu 3 § 1 pruskiej ustawy o wydaniu policyjnych rozporządzeń karnych z powodu wykroczeń z dnia 23 kwietnia 1883 r. (Zb. Ust. str. 65) wstępuje w miejsce kwoty dotychczasowej — kwota trzystu tysięcy marek polskich.

Art. 8. Upoważnia się Radę Ministrów do wprowadzenia zmian w kwotach pieniężnych, określonych w niniejszej ustawie oraz w przepisach karnych, ogłoszonych po 8 stycznia 1919 r., choćby po wejściu w życie niniejszej ustawy, o ile przepisy szczególne takiego upoważnienia nie przyznają innej władzy; przepis art. 9 stosuje się odpowiednio.

Art. 9. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w Województwach Poznańskiem i Pomorskiem po upływie 14 dni po dniu ogłoszenia, a w górnośląskiej części województwa śląskiego z dniem 1 listopada 1923 r. lecz nie stosuje się do przestępstw popełnionych przed jej wejściem w życie.

Na te przepisy zwracam uwagę pp. burmistrzom i komisarzom obwodowym podkreślając, że powyższą ustawą podwyższone zostały 10000 krotnie 1) wysokość grzywień zagrożonych ustawami i rozporządzeniami wydanemi przed 8 stycznia 1919. A zatem tam, gdzie odnośna ustawa czy rozporządzenie grozi np. grzywną 100 mk. grzywna ta wynosić będzie 1 000 000 mk. i do tej wysokości wolno grzywny nakładać; 2) granice upoważnień organów władz administracyjnych (także i władz policyjnych) do zagrażania grzywnami lub nakładania grzywień w drodze administracyjnej, o ile pochodzą z czasu z przed 8 stycznia 1919. A zatem w zastosowaniu § 132 ustawy o ogólnym zarządzie kraju z 30 lipca 1883 Starosta będzie mógł obecnie celem wymuszenia czynności grozić grzywną i nałożyć grzywnę do wysokości 1 500 000,— mk., komisarze obwodowi zaś i burmistrze do 600 000,— mk. a sołtysi do 50 000 mk. (odnośne upoważniania pochodzą mianowicie jeszcze z przed roku 1919.)

Natomiast o ile jakaś ustawa lub rozporządzenie grożące grzywną wyszło po 8 stycznia 1919 (np. ustawa o lichwie i spekulacji, ustawa przeciw alkoholowa) grzywny te nie zostały na razie podwyższone lecz art. 8. ustawy upoważnia do takiego podwyższenia Radę Ministrów, co zapewne w najbliższym czasie nastąpi. Odtąd też Rada Ministrów będzie mogła nawet zmieniać i wysokość grzywień zawartych tak w powyższej ustawie jak w ogóle wszelkich kar pieniężnych bez konieczności uchwalenia w tym celu ustawy.

— L. dz. 4099/23. St. —

Koźmin, dnia 1 października 1923 r.

Starosta, w z. Andrzejczak.

Nr. 357. **Ustanowienie cen za wymiatanie kominów przez obwodowych mistrzów kominiarskich w powiecie Koźmińskim.**

Wysokość wynagrodzenia za wymiatanie kominów ustanawia się podług § 77 ustawy państwowo-przemysłowej z zastrzeżeniem każdo czasowego odwołania następującą taksę, dla kominiarzy obwodowych na powiat Koźmiński:

1. Za ruską rurę w budynku parterowym 4 000,— mk.
   Za każde piętro więcej . . . . 2 000,— mk.

2. Za rozszyżoną ruską rurę w budynku parterowym, która jest szersza jak 16×21 . . . . 6 000,— mk. każde piętro więcej . . . . . 2 000,— mk.
3. Za jeden komin Stygier albo staroniemieckii w budynku parterowym 8 000,— mk. każde dalsze piętro więcej . . . 4 000,— mk.
4. Za komin procederowej od centr. ogrzewania płaci się podwójną taryfę.
5. Poddasza liczy się jako piętro, gdy się wniem paleniska znajdują albo gdy od podstawy poddasza aż do korony komina trzy mtr. wysokości wynosi.
6. Za każdy kominek, gardło lub boczną rurę płaci się . . . . . . 2 000,— mk.
7. Piwnice będą jako piętro liczone, jeżeli komin do piwnicy sięga.
8. Za wypalenie komina płaci się, od każdego pomocnika na godzinę podług czasu.
9. Materjał do wypalania dostarcza właściciel lub jego zastępca.
10. Gdy kominiarz przyjdzie kominy czyścić a będzie jemu wzbronione, płaci się pomimo tego ustaloną taryfę
11. Wszystkie inne prase kominiarskie podlegają w drodze wzajemnej ugody.
12. Na wsiach płaci się taryfę 100% więcej
13. Za każdy komin albo ruską rurę w domach odosobnionych 300 mtr. od miejscowości więcej . . . . 3 000,— mk.

Powyższa taksa ważna jest od 1 lipca 1923 roku z dniem tym tracą moc obowiązującą wszelkie dotąd ustanowione taksy, a mianowicie taksa z dnia 22 sierpnia 1923 r. (Orędownik nr 69.)

— L. dz. 3941/23 St. IV. —

Koźmin, dnia 27 września 1923 r.

Starosta,
w z. Andrzejczak.

Nr. 358. **Podwyższenie opłat stemplowych.**

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z 15 września 1923 r. (Dz. U. nr. 93) zostały podwyższone opłaty stemplowe od 1 października 1923 r. według wykładnika 4, 8. (Patrz w Orędownik nr. 54 poz. 239, rok 1923)

Odtąd wynosic opłata od zwykłego podania i poświadczenia urzędu państwowego 120 000,— mk. od każdego załącznika do podania 24 000,— mk. duplikat dokumentu lub odpis urzędowy 56 000,— mk. poświadczenie zgodności odpisu 24 000,— mk. poświadczenie własnoręczności podpisu 16 000,— mk.

Równocześnie zostały w tymsamym stosunku podwyższone opłaty od specjalnych podań i koncesji np. o zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego I, II. i III. kat. lub handlowego I i II. lub na zmianę instalacji — podanie i świadectwo. po 2 miljony marek, od innych i od zgłoszenia przedsiębiorstw po 400 000 mk., o urządzenie widowiska, zabawy — podanie i zezwolenie po 280 000 mk. — o późniejsze zamykanie lokalu publ podanie 8 miljonów mk, a zezwolenie 40 miljonów mk., — o zmianę nazwiska podanie 2 miljony mk., zezwolenie 12 miljonów mk., akt nadania obywatelstwa polskiego 2 miljony 800 tysięcy marek.

Stosowanie podwyżki do podań zależy od dnia wniesienia podania a do świadectw od dnia ich wystawienia. — L. dz. 4097/23 St. —

Koźmin, dnia 30 września 1923 r.

Starosta
w zast. Andrzejczak.
Starszy Sekretarz powiatowy.

Nr. 359. Następujące osoby z powiatu tutejszego zamierzają się na stałe wyprowadzić do Niemiec:

Karól Trennert, lekarz weterynaryjny wraz z rodziną z Koźmina.

Osoby i urzędy, mające jakiekolwiek pretensje do powyższej osoby, zechcą się w przeciągu 6 dni po ogłoszeniu na tutajszem Starostwie pokój nr. 3 zgłosić.

Koźmin, dnia 29 września 1923 r.

Starosta, w z. Andrzejczak.

Dział nieurzędowy

Obwieszczenie
komunikatu Ministerstwa Skarbu
z dnia 12 września 1923 r. L. D. P. 6. V. 1923 w sprawie podatku majątkowego.

W czasie najbliższym będzie ogłoszoną w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej nchwalona już przez obie Izby prawodawcze ustawa o podatku majątkowym.

Podatek majątkowy jest skontyngentowanym w ogólnej sumie jednego miljarda franków złotych, jest jednorazowym i będzie pobranym w ciągu lat trzech od 1924 do 1926 w 6-ciu półrocznych ratach.

Stopa procentowa podatku wynosi 1,2% przy majątku wartości ponad 3 000 franków złotych i wzrasta progresyjnie do 13% przy wartości majątku ponad 16 000 000 franków złotych.

Wymierzony w sumie 1 miljard franków złotych podatek majątkowy będzie pobrany w kwotach:

1. 500 miljonów franków złotych od posiadłości gruntowych, będących pod uprawą rolną lub leśną;
2. 375 miljonów franków złotych od przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, które są lub powinny być zaklasowane do przedsiębiorstw przemysłowych I. do V. kategorji włącznie lub do przedsiębiorstw handlowych I. i II. kategorji świadectw przemysłowych;
3. 125 miljonów franków złotych od wszystkich innych rodzajów majątków.

Majątek nie przewyższający wartości 3 000 franków złotych, jak również urządzenia domowe, których wartość nie wynosi więcej jak 5 000 franków złotych nie podlegają podatkowi majątkowemu. To ostatnie postanowienie należy rozumieć w ten sposób, że wartość urządzenia domowego wliczoną będzie do majątku tylko wdedy, gdy przekroczy 5 000 franków złotych. Jeżeli zatem ktoś posiada majątek wartości 2 500 franków złotych i urządzenie domowe wartości 4 000 franków ziotych to osoba taka będzie uwolniona od podatku majątkowego, ponieważ wąrtości urządzenia nie będzie się liczyć do majątku.

W razie, gdy po uskutecznieniu wymiaru okaże się, że wymierzony w całym państwie podatek majątkowy przekracza lub nie dosięga sumy jednego miljarda franków złotych, wówczas wymierzony każdemu płatnikowi w każdej kategorji podatek majątkowy, poczyniając od 5-go stopnia obniży się lub powiększy odpowiednio przez zastósowanie procentowej zniżki lub zwyższki.

Podatek majątkowy wymierza się na podstawie stanu majątkowego z dnia 1 lipca 1923 r. z uwzględnieniem długów i ciężarów które majątek zmniejszają.

Na pierwszą ratę, płatną w czasie od 15 kwietnia do 15 maja 1924 r. obliczą władze podatkowe na podstawie zeznań zaliczkę w wysokości półrocznej raty, na poczet zaś tej zaliczki winni płatnicy w czasie najpóźniej do 10 grudnia 1923 uiścić bez specjalnych wezwań następujące wpłaty:

a) płacący od 150 000 mk, do 600 000 mk. rocznie podatku gruntowego i budynkowego (Ustawa z dnia 15 czerwca 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 505) jednokrotną pełną kwotę podatku gruntowego i budynkowego przypadającą za I. półrocze 1923 płacący ponad 600 000 mk. do 1 000 000 mk. dwukrotną, a płacący ponad 1 000 000 mk. trzykrotną pełną kwotę obliczoną w ten sam sposób.

b) płatnicy podatku przemysłowego dwukrotną pełną kwotę podatku przemysłowego (obrotowego) przypadającego za I. półrocze 1923 r. od przedsiębiorstw przemysłowych pierwszych sześciu i przedsiębiorstw handlowych pierwszych dwóch kategorji.

c) wolne zawody, przedsiębiorstwa przemysłowe VII i handlowe III. kategorji jednokrotną pełną kwotę podatku przemysłowego przypadającego za I. półrocze 1923 r.

d) płatnicy podatku obrotowego na Górnośląskiej części Województwa Śląskiego sześciukrotną pełną roczną kwotę przypadającego na rok 1923 r. podadtku obrotowego.

Wspomniane zaliczki na pierwszą ratu płatną w czasie od 15 kwietnia do 15 maja 1924 winny być płacone i nadal w tej wysokości w terminach płatności następnych rat aż do zawiadomienia płatników o ostatecznym wymiarze podatku.

Płatnik może uiścić w każdym terminie także i więcej rat naraz.

Wobec ujawnionej od dłuższego czasu tendenji zniżkowej marki polskiej, Ministerstwo Skarbu nie zapoznając ciężaru, jaki nakłada na obywateli przez przeciąg lat trzech podatek majątkowy, zaleca gorąco płatnikom, aby we własnym interesie nie zależnie od obowiązku składanie zeznań i nie zależnie od terminu płatności ustawą przepisanych wpłacili już obecnie na poczet podatku majątkowego pewne kwoty w markach lub w bonach złotych oraz w walutach obcych, które będą przyjmowane przez Kasy Skarbowe według kursu franka złotego w dniu wpłaty. Ministerstwo Skarbu zwraca uwagę, że dobrowolnemi wpłatami zabezpieczają się płatnicy przed ewtl. dalszą zniżką marek i ułatwią dokonanie wielkiego dzieła naprawy Skarbu Państwa, od którego zależy w wysokiem stopniu dalszy rozwój a nawet sam byt ekonomiczny ojczyzny odzyskanej ciężkiemi ofiarami krwi i mienia.

Wielkopolska Izba Skarbowa.

Powyższy komunikat podaje się do wiadomości; równocześnie zauważa się, że dla ułatwienia płatnikom wpłacającym zaliczki dla Kasy Skarbowej na powiat Koźmin otwarte zostanie niebawem specjalne konto Pocztowej Kasie Oszczędności, która za pomocą przekazów będzie pobierała przypadające kwoty wprost. W tym celu rozdzielone zostaną w krótce w Urzędach Pocztowých jak również w Urzędzie Skarbowym specjalne blankiety nadawcze z gotowym drukiem i oznaczeniem numeru konta tutejszej Kasy Skarbowej, które będzie można odebrać w wyżej wymienionych Urzedach. Konieczne atoli jest wypełnienie rubryk odwrotnetnej strony blankietu stosownie do tego tytułem jakiego rodzaju wzgl. jakiej kategorji wpłacona zostaje zaliczka.

Osoby prawne winny również na stronie dowodu wpłaty zaznaczyć, czy są lub też nie sąobowiązane do składania publicznych sprawozdań.

W końcu dodaje się, że potrzebnych wyjaśnień w tem względzie udziela niżej podany Urząd.

Koźmin, dnia 1 października 1923 r.

Urząd Skarbowy
Podatków Bezpośrednich i Opłat Skarbowych.
Krawczyk.

Sprawy polskie

Banknoty na pół miljona marek. Jedno z pism warszawskich donosi, że państwowe zakłady graficzne są w trakcie przygotowania nowych banknotów, opiewających na pół miljona marek.

Zwraca się niniejszem uwagę interesującym, że opłata stemplowa od weksli powinna być uiszczona przed podpisaniem takowych.

Wiadomości pozamiejscowe

Nakło. (Straszna nawałnica z piorunami). W nocy 17. na 18. bm. Nakło było świadkiem strasznej katastrofy, spowodowanej przez burzę z piorunami. Nad miasteczkiem zebrały się groźne chmury, poczem nastąpiła straszna chwila. Pioruny biły systematycznie przez prawie dwie godziny. Wokoło widać było tylko płomienie. Spłonęły przeważnie stodoły ze zbożem. Dachy, płoty, drzewa wszystko zostało powyrywane przez ogromny wiatr. Ulice miasta kąpały się w wodzie, wylanej z kanałów. Całe miasto było na nogach Ludzie starsi opowiadają, że jeszcze nie byli świadkami podobnej katastrofy. Straty, które wyrządziła burza, idą w miljardy.

Kościerzyna. Przez lekkomyślność stracił pewien obywatel 500 dolarów. Bawiąc na dworcu w restauracji, pokazywał znajomym 500 dolarówkę, która szła następnie z rąk do rąk wśród obecnych, dość licznych gości, aż nagle znikła Poszkodowany zaalarmował natychmiast policję, która przeprowadziła rewizję osobistą u każdego z obecnych, — banknotu jednak nie znaleziono. Sprawa rozegra się prawdopodobnie przed sądem.

Rozmaitości

Rzeka śmierci w Bułgarji. Wsie położone nad brzegami Dunaju od Widynia ku Zofji padły ofiarą niesłychanej katastrofy, którą spowodowała lekkomyślność jednej z nadbrzeżnych fabryk chemicznych. Z fabryki tej w niewyjaśniony dotąd sposób uszły do Dunaju wielkie ilości siarczanu miedzi, jednej z najgwałtowniejszych trucizn, która w bardzo małej ilości i w bardzo słabym rozczynie zażyta powoduje śmierć. W ten sposób woda Dunaju na długiej przestrzeni przez pewien czas była zatruta. Ponieważ nadbrzeźni mieszkańcy używają do swych potrzeb głównie wody rzecznej, więc niebawem od użycia tej wody zachorowało przeszło 1000 osób. Zatrucie było tak ciężkie że przeszło 300 osób tego samego dnia umarło, reszta walczy ze śmiercią. Z okolicznych miast wysłano natychmiast sanitarne ekspedycje ratunkowe. Naturalnie, że ofiarą tej zatrutej rzeki padła olbrzymia ilość bydła i ptactwa wodnego, a na falach rzeki pływają niezliczone ilości zatrutych rýb. Surowe śledztwo zostało wdrożone. Dyrektor fabryki i część personelu aresztowani.

Coś dla historyków i niehistoryków.

Augusta Emerita, miasto w prowincji hiszpańskiej Badajaz, nosi obecnie nazwę Merida.

Brytanja dzisiajsza Anglja od 41 i 54 r. po Chr. prowincją rzymską.

Brundusium obecnie miasto Brindisi w niższych Włoszech w prowincji Terrad' Otranto, nad morzem Adryatyckiem. Brundusium jest miejscem śmierci poety rzymskiego Wirgiljusza († 19 r. przed Chr.)

Budyni, naród sarmacki który zamieszkiwał kraj pomiędzy Dnieprem a Wisłą.

Ruch w towarzystwach

Odezwa

do Pań Gospodyń parafji koźmińskiej.

Celem założenia „Kółka Włościanek" w Koźminie proszę Panie Gospodynie, ich córki i siostry o przybycie w niedzielę, dnia 7-go października o godzinie $12^{1}/_{2}$ w południe do Domu Katolickiego.

Dr. Z. Wyszyńska.

Koźmin, dnia 2 października 1923 r.

Odezwa

Szanowne Obywatelstwo miasta i okolicy!

Dla powiększenia funduszów na cele oświatowo-społeczne upraszamy zawsze chętne i ofiarne Obywatelstwo o zasilenie bufetu na wieczorek dnia 7 października b. r. Prowianty prosimy nadsyłać do soboty dnia 6-go października na ręce p. Dr. Wyszyńskiej i p. Ireny Balcerkówny.

Zarząd Tow. Czytelni Kobiet

Koźmin, dnia 2 października 1923 r.

Ofiary i pokwitowania

Ofiarę na pogorzelców w Gałązkach złożyli: Wawrzyn Domagała, Białydwór 100 000 mk., Rolnik w Koźminie 3 000 000 mk.

Koźmin, dnia 2 października 1923 r.

Dr. Z. Wyszyńska, skarbniczka.

Nakładem i drukiem Leona Goldbeka w Koźminie.
Odpowiedzialność: Dział urzędowy Starostwo. Dział nieurzędowy Leon Goldbek w Koźminie. Telefon 34